Otázka: Občanské právo procesní

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): zuza

Občanské soudní řízení

Občanské soudní řízení

- Občanským soudním řízením nazýváme postup soudu, v němž se jedná o právech a povinnostech občanů i právnických osob, z oblasti práva občanského, obchodního, rodinného a pracovního.
- Občanské soudní řízení upravuje Občanský soudní řád.

Funkční příslušnost soudů

- Řízení se koná před nezávislým soudem, který je věcně a místně příslušný k projednání věci. V 1.stupni řízení je jím zásadně okresní soud)ve vyjmenovaných případech pak krajský soud).
- Jako soud 2.stupně rozhoduje o odvoláních proti rozhodnutí okresních soudů krajský soud.
- Vrchní soudy rozhodují o odvolání proti rozhodnutí krajských soudů, které rozhodovaly jako soud 1.stupně.
- O mimořádných opravných prostředcích rozhoduje Nejvyšší soud.

Občanské soudní řízení – obsazení soudu

- V občanském soudním řízení rozhoduje senát nebo samosoudce.
- Před soudem 1.stupně rozhoduje zpravidla samosoudce v některých případech (pracovně právní spory) pak senát.
- Senát je tříčlenný přičemž předseda je vždy povoláním soudce.
- Před soudem 2. stupně rozhoduje senát složený ze tří soudců.
- Vrchní soudy a Nejvyšší soud rozhodují vždy v senátu složeném ze soudců.

Nezávislost soudců

- Je zajištěna např. tím, že soudce je prezidentem jmenován doživotně (s výjimkou soudců Ústavního soudu). Odvolán může být jen na základě rozhodnutí kárného senátu.
- Aby mohl rozhodovat nestraně nesmí být podjatý.

Pochybnost o podjatosti může nastat tehdy, jestliže má soudce k účastníkům řízení, jejich zástupcům či samotné projednávané věci nějaký vztah.

Úkony soudu

- O úkonech soudu (jednání, dokazování, rozhodování) se sepisuje protokol.
- Senát rozhoduje po poradě na které kromě zapisovatele nesmí být nikdo jiný přítomen.
- Úkony, které by příslušný soud mohl provést jen obtížně, provede na dožádání jiný soud
- Úkony v řízení o dědictví soud pověří notáře.
- V některých jednoduchých věcech mohou provádět jednotlivé úkony a samostatně rozhodovat vyšší soudní úředníci.

Zásady průběhu soudního řízení

- Zásada volného hodnocení důkazů

- Zásada arbitrárního pořádku
- Zásada projednací a vyšetřovací
- Zásada rovnosti účastníků
- Zásada veřejnosti
- Zásada materiální pravdy

Zásada volného hodnocení důkazů

- Tato zásada soud neomezuje, jak který důkaz hodnotit, tedy jakou míru věrohodnosti mu přiznat. Důkazem může být vše, co poslouží ke zjištění skutečného stavu projednávané věci.

Zásada arbitrárního pořádku

- Znamená, že zákon nepředepisuje žádné zvláštní úseky řízení, to je naopak považováno za jeden celek. Soud zvažuje kdy a jak který úkon vykoná, kdy a jak který důkaz provede.

Zásada projednací a vyšetřovací

- Projednací zásada znamená, že soud přihlíží pouze k tomu, co mu sporné strany přednesly a dokázaly. Soud z vlastní iniciativy žádné důkazy nevyhledává.
- Zásada vyšetřovací se uplatňuje v nesporném řízení (jde v něm zpravidla o veřejný zájem) a soud shromažďuje potřebné důkazy, aby byl zjištěn skutkový stav věci.

Zásada rovnosti účastníků

- Ta je nám známa z ostatních odvětví práva.....

Zásada veřejnosti

- Tou se míní přístupnost pro každého, kdo se chce procesu účastnit jako divák. Výjimkou je porada senátu o rozhodnutí a možnost vyloučení v případě projednávání utajovaných skutečností.

Zásada materiální pravdy

- Spravedlivé rozhodnutí by mělo být v souladu se zákonem a mělo by být co nejblíže pravdě.

Spravedlivý proces

- Respektování dříve uvedených zásad zajišťuje právo na spravedlivý proces. To by mělo být rovněž garantováno nestranností a nezávislostí soudů a soudců. Tento princip vyjadřuje Ústava, Listina základních práv a svobod a zákon o soudech a soudcích.
- Soudci jsou vázáni jen zákonem, jsou povinni ho vykládat podle svého nejlepšího svědomí, rozhodovat nestranně, spravedlivě, v přiměřených lhůtách a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem.

Účastníci řízení

- Osobou zúčastněnou na řízení je každý, kdo se jakkoliv účastní řízení

Účastníci soudního řízení

- Za účastníky řízení zákon označuje především žalobce (navrhovatele) a žalovaného (odpůrce).
- Osobou zúčastněnou na řízení jsou dále soudci, zapisovatelka, zástupci účastníků (advokáti), svědci, znalci, státní zástupci, tedy každý kdo se aktivně řízení účastní.
- Osobou zúčastněnou naopak nejsou diváci a posluchači přítomní na jednání soudu.

Účastníci řízení

- Subjekty jsou: žalobce a žalovaný
- Způsobilost být účastníkem řízení má každý občan, nenarozené dítě může být též žalobcem
- Procesní způsobilost má občan starší 18-ti let
- Účastníkem může být fyzická osoba, právnická osoba – zastupuje ji statutární orgán
- Stát – zastupuje pracovník toho orgánu, jehož se spor týká

Účastníci soudního řízení

- Mají právo jednat před soudem ve svém mateřském jazyce. Účastníkům, kteří mají mateřský jiný jazyk soud stanoví tlumočníka.
- Za právnickou osobu jedná její statutární orgán,pověřený zaměstnanec, prokurista, nucený správce, nebo právní zástupce.
- Za právnickou osobu nemůže jednat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy právnické osoby.
- Účastníci soudního řízení
- Za stát před soudem vystupuje :
- Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových zastoupený jeho zaměstnancem, nebo právním zástupcem.
- Organizační složka státu zastoupená svým vedoucím, nebo jím pověřeným zaměstnancem či právním zástupcem.
- Za územně správní celek vystupuje ten, kdo je oprávněn ho zastupovat navenek, nebo jím pověřený zaměstnanec.

Zástupci účastníků řízení

zastoupení zákonným zástupcem či opatrovníkem

- Nemůže li občan před soudem jednat samostatně, musí být v řízení zastoupen svým zákonným zástupcem
- Tím jsou u nezletilého jeho rodiče, pěstouni, osoba, které bylo dítě svěřeno do výchovy, poručník.
- U osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům je tímto zástupcem opatrovník ustanovený soudem.

Zástupci účastníků řízení – zmocněnec

- Ovšem i účastník způsobilý, který může jednat před soudem sám, se může nechat zastupovat prostřednictvím zvoleného zástupce – zmocněnce.
- Obecný zmocněnec kterýkoliv občan způsobilý k právním úkonům, musí jednat osobně
- Advokát nemusí jednat osobně, může se zase nechat zastoupit

advokáti

- Advokacie je svobodné právnické povolání. Advokáti jsou soukromými osobami poskytujícími právní služby. Ty spočívají především v právním poradenství, sepisování listin, zpracování právních rozborů, zastupování osob v řízeních, obhajobě obviněných v trestním řízení.

Notáři

- Notáři poskytují právní službu, jejímž posláním je předcházet sporům. Notář je rovněž soukromá osoba, která je však státem jmenována a pověřena notářským úřadem.
- Notářské úřady zřizuje ministr spravedlnosti.
- Notářská činnost je vymezena zákonem. Jedná se především o sepisování smluv, závětí, osvědčují právní význam skutečností a prohlášení, je rovněž soudním komisařem v jednání o dědictví.

Státní zástupci

- Státní zastupitelství zastupuje stát. Je oprávněno podat žalobu i v občanském soudním řízení a vstoupit do něj v případě, že to vyžaduje zákon.
- rozhodnutí o nutnosti souhlasu rodičů při osvojení
- uložení výchovného opatření
- nařízení ústavní výchovy

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

- Zákon vymezuje jeho působnost tak, že jedná za stát ve věcech majetkových před tuzemskými soudy a rozhodčími orgány.
- Úřad má vlastní právní subjektivitu a procesní způsobilost.
- Svou činnost vykonává prostřednictvím územních pracovišť, která jsou v sídlech krajských soudů.

Zahájení řízení

- Řízení je zahájeno dnem kdy návrh (žaloba) došel soudu.
- Aby byl návrh (žaloba) soudem přijat, musí být obsahově a formálně náležitý.

Druhy žalob

- Samotným podáním žaloby je zahájeno řízení, aniž by žalobce (navrhovatel) musel o zahájení žádat.
- Pokud žaloba má obsahové či formální vady, soud žalobu zamítne.

Statusová žaloba – soud má rozhodnout o osobním stavu (rozvod-osvojení, prohlášení za mrtvého, o způsobilosti k právním úkonům)

Žaloba na plnění – žalovanému bude uloženo něco konat či strpět

Určovací žaloba – rozhodnutí určí zda platí nějaký právní vztah.

Náležitosti žaloby

- Mezi základní náležitosti žaloby patří :
- Označení soudu kterému je určena
- Základní identifikační údaje žalobce i žalovaného
- Vylíčení rozhodujících skutečností
- Označení důkazů
- Návrh na vydání výroku
- Datum a podpis žalobce (navrhovatele)
- Předběžná řízení- smírčí řízení
- U soudu lze navrhnout, aby provedl pokus o smír a jestliže došlo k jeho uzavření, aby rozhodl o jeho schválení.
- Účelem smírčího řízení je uzavření smíru a předejití soudnímu řízení.

Předběžná řízení – řízení o určení otcovství prohlášením rodičů

- Narodí li se dítě, jehož otcovství není určeno, vyslechne předseda senátu toho, koho matka označila za otce.
- Dojde li k souhlasnému prohlášení o otcovství uvede se to do protokolu a oznámí matričnímu úřadu.

Zahájení řízení – předběžná opatření

- Slouží k tomu, aby byly předběžně, tedy prozatímně a dočasně upraveny poměry účastníků.
- Čelit tomu, aby nebyl institut předběžného opatření zneužíván má zavedení jistoty (kauce).

Navrhovatel ji musí složit nejpozději v den podání návrhu na předběžné opatření.

Předběžná opatření

Předběžným opatřením může být účastníkům uloženo zejména :

- Platit výživné
- Odevzdat dítě do péče
- Složit peněžitou částku do úschovy soudu
- Nenakládat s určitými věcmi
- Něco vykonat, nebo se naopak konání zdržet

Předběžné opatření k ochraně nezletilých dětí

- Umožňuje urychleně upravit péči o děti, jestliže řešení krizové situace nesnese odkladu.
- Toto předběžné opatření může navrhnout pouze obecní úřad.
- Soud musí o návrhu rozhodnout do 24 hodin.

Předběžné opatření – zákaz kontaktu

- Brání domácímu násilí. Pokud někdo jedná tak, že ohrožuje život, zdraví svobodu nebo lidskou důstojnost navrhovatele, pak mu soud může uložit, aby dočasně opustil společné obydlí a nevstupoval do jeho bezprostředního okolí, aby se zdržel vyhledávání kontaktů s navrhovatelem.

Průběh řízení

- Od zahájení řízení je povinností soudu postupovat tak, aby věc byla projednána a rozhodnuta co nejrychleji. Přitom usiluje o to, aby byl spor vyřešen smírně.

Zkoumání podmínek řízení

- Soud ověří, že jsou splněny podmínky, za kterých může ve věci jednat a předseda senátu nařídí jednání, ke kterému předvolá všechny účastníky současně. Jednání je zpravidla veřejné a řídí je předseda senátu.

Jednání (§115)

- K projednání věci nařídí předseda senátu jednání, ke kterému pozve všechny účastníky a osoby, kterých je k jednání třeba.
- Jednání je veřejné s výjimkou jednání soudních komisařů.
- Jestliže lze rozhodnout na základě předložených listinných důkazů a účastníci s rozhodnutím věci bez projednání souhlasí, není nutné nařizovat jednání.

jednání

- Jednání zahajuje, řídí a končí předseda senátu.
- Po zahájení předseda senátu vyzve žalobce k přednesení žaloby a žalovaného, aby se k uvedeným skutečnostem vyjádřil.
- Je li to nutné , předseda senátu účastníky vyzve, aby svá tvrzení prokázali důkazy.

Dokazování- důkazní povinnost

- Účastníci soudního řízení jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení.
- Soud rozhoduje, které z navržených důkazů přijme a provede.
- Dokazovat není třeba obecně známé skutečnosti. Předmětem důkazů nejsou ani právní předpisy.

Co může být použito v civilním procesu jako důkaz?

Odpověď na předchozí otázku dává § 125 OSŘ

- Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, kterými lze zjistit skutečný stav věci, a

které byly opatřeny zákonným způsobem.

Listina jako důkazní prostředek

- Významným se jeví rozdělení listin na veřejné a soukromé.
- Popírá li někdo pravost a správnost veřejné listiny, musí to soudu prokázat.
- U soukromé listiny musí naopak její pravost prokazovat účastník, který ji předkládá.

Svědecká výpověď

- Je nejčastějším důkazním prostředkem
- Způsobilost být slyšen jako svědek má každá fyzická osoba, která je schopna vnímat a své poznatky vyjádřit, tedy i dítě.

Svědek má právo odepřít odpověď jestliže… (doplňte sami).

- Svědkem nemůže být účastník soudního řízení (tedy protistrana).

Znalecký posudek

- Tam kde je k dokazování potřeba odborných znalostí soud usnesením stanoví znalce ze seznamu soudních znalců vedeného u krajského soudu a uloží mu podat odpovědi na uložené otázky.
- Soudní znalce jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu.
- Po složení slibu je znalec zapsán do seznamu soudních znalců.

Výslech účastníka

- I ten může být důkazním prostředkem, ale je nutné ho posuzovat kriticky s ohledem na jeho věrohodnost.

Ohledání

- Předmětem ohledání může být jakákoliv věc živá i neživá, tedy i lidské tělo.
- Soud určí jak má být ohledání provedeno.

Rozhodnutí

Rozhodnutím v občanském soudním řízení může být:

- Rozsudek
- Usnesení
- Platební rozkaz
- Rozsudek

Rozsudkem rozhoduje soud v případě meritorního rozhodování, tedy rozhodování o věci samé. Zapište předměty řízení, které budou rozhodovány rozsudkem. Rozhoduje li o věci senát, předchází vyhlášení rozsudku porada senátu. Poté předseda senátu vyhlásí rozsudek.

Které části rozsudek bude obsahovat?

Rozsudek

- Doručený rozsudek, proti kterému se iž nelze odvolat je v právní moci.
- Jestliže bylo ve věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku věc projednávána znovu.

Usnesení

- Usnesením se rozhoduje zejména o podmínkách řízení, o zastavení nebo přerušení řízení, o odmítnutí, změně či vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení a jejich náhradě.
- Na usnesení se užijí přiměřeně ustanovení o rozsudku.

Platební rozkaz

- Soud může vydat platební rozkaz, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněz jestliže toto právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem.
- Platební rozkaz je třeba doručit žalovanému do vlastních rukou. Platební rozkaz nelze vydat je li pobyt žalovaného neznámý nebo je v cizině.
- Platební rozkaz, proti kterému nebyl podán odpor má účinky pravomocného rozsudku.
- Je-li podán odpor, pak se tím ruší platební rozsah a soud nařídí jednání.

Náklady řízení

- Náklady řízení jsou výdaje účastníků řízení a jejich zástupců, ušlý výdělek, náklady důkazů, tlumočení, a odměna za zastupování.
- Odměna za zastupování je nákladem řízení jestliže je zástupcem advokát, notář nebo patentový zástupce.
- Na návrh může předseda senátu přiznat částečné osvobození od poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka.
- Účastníkovi, který měl v projednávané věci úspěch přizná soud náhradu nákladů účastníkem, který neuspěl.
- O povinnosti k náhradě nákladů rozhodne soud v rozhodnutí.

Opravné prostředky

- Řízení,ve kterém se přezkoumává soudní rozhodnutí se nazývá opravným řízením. Podněty, jejichž existence vyvolá zahájení opravného řízení, se nazývají opravnými prostředky.
- Opravné prostředky se dělí na řádné a mimořádné. Řádným opravným prostředkem je odvolání a odpor.
- Mimořádným opravným prostředkem pak je Žaloba na obnovu řízení, Žaloba pro zmatečnost a Dovolání.
- Opravné prostředky

Účastník může napadnout rozhodnutí vydané v řízení

konaném v 1.stupni odvoláním.

- Odvolání není přípustné proti rozsudku peněžitého plnění do 10.000,-Kč
- Odvolání není přípustné proti důvodům rozhodnutí.
- Odvolání není přípustné proti některým usnesením.

Sami vyhledejte v zákoně o jaká usnesení se jedná a příklady tří z nich si zapište.

Náležitosti odvolání

V odvolání musí být uvedeno:

- kterému soudu je určeno
- kdo je činí
- které věci se týká a co sleduje
- proti kterému rozhodnutí směřuje
- v čem je spatřována nesprávnost postupu soudu
- čeho se odvolávající domáhá
- datum, podpis
- Je li odvolání podáno řádně a včas, nenabývá rozhodnutí právní moci.

Forma rozhodnutí odvolacího soudu

- Odvolání projedná soud 2.stupně zpravidla při jednání. V případě, že směřuje proti rozhodnutí, proti kterému se nelze odvolat, nebo je podala osoba neoprávněná pak je odmítne.
- Rozhodnutí soudu 1.stupně buď potvrdí, nebo změní, nebo je zruší a vrátí soudu 1.stupně k dalšímu řízení.

Odpor proti uplatnění platebního rozkazu

- Je dalším řádným opravným prostředkem.
- S ohledem na charakter zkráceného řízení k vydání platebního rozkazu, se odpor

nepodává odvolacímu soudu, ale vydaný platební rozkaz se ruší a soud 1. stupně věc projedná v řádném soudním řízení, které končí vydáním rozsudku.

Mimořádné opravné prostředky

- Mimořádnost opravných prostředků vyplývá z toho, že jimi může být napadeno již pravomocné rozhodnutí soudu.

Žaloba na obnovu řízení

- Žalobou na obnovu řízení lze napadnout rozsudek, či usnesení, pokud existují skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které nemohl účastník použít v původním řízení.

Žaloba pro zmatečnost

- Žalobou pro zmatečnost lze napadnout rozhodnutí jestliže:
- Bylo rozhodnuto o věci, která nepřísluší do pravomoci soudu
- Některý z účastníků neměl procesní způsobilost, nemohl před soudem vystupovat, nebo nebyl řádně zastoupen
- Rozhodoval vyloučený soudce, nebo byl soud nesprávně obsazen
- Účastníkovy byl ustanoven opatrovník, ačkoliv k takovému opatření nebyly splněny předpoklady

dovolání

- Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu.
- Dovolání lze podat ve lhůtě 2.měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v 1.stupni. Zmeškání lhůty nelze prominout. Dovolatel musí být zastoupen advokátem.
- Dovolání lze podat jen z těchto důvodů:

– řízení je postiženo vadou, která má za následek nesprávné rozhodnutí soudu

– rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení

Správní soudnictví

- Přijetím Soudního řádu správního se vytvořilo samostatné správní soudnictví.
- V řízeních před správními soudy se přezkoumává rozhodnutí správních orgánů.
- Týká-li se soudní rozhodnutí soukromoprávních vztahů (občanských, pracovních rodinných) pak se postupuje podle 5.části Občanského soudního řádu.
- V ostatních případech (veřejnoprávních věcech se postupuje podle Soudního řádu správního.

Řízení podle 5.části Občanského soudního řádu

- Rozhodne-li orgán moci výkonné, orgán územního správního celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, nebo smírčí orgán o sporu, či jiné právní věci, která vyplývá z občanskoprávních vztahů a rozhodnutí nabylo právní moci, může být stejná věc projednávána v občanském soudním řízení (např.rozhodnutí katastrálního úřadu o vkladu práv k nemovitosti, rozhodnutí stavebních úřadů atp).
- Podání žaloby Proti rozhodnutí správního orgánu
- K podání žaloby je oprávněn ten, kdo tvrdí, že byl dotčen ve svých právech rozhodnutím správního orgánu.
- Žaloba musí kromě obvyklých obecných náležitostí, obsahovat označení účastníků řízení ve kterém správní orgán rozhodl, rozhodnutí správního orgánu, údaje o tom, v čem žalobce spatřuje dotčení svých práv v důsledku rozhodnutí správního orgánu, označení důkazů, které by měly být před soudem provedeny, jakož i údaje o tom, jak má být spor či právní věc soudem rozhodnuta.

Podání žaloby

- Žaloba musí být podána ve lhůtě 2.měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.
- Podání žaloby nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodnutí správního orgánu.

- Žaloba je nepřípustná, pokud žalobce nevyužil v řízení před správním orgánem řádné opravné prostředky.

Řízení podle soudního řádu správního

- Ve správním soudnictví rozhodují krajské soudy (jako soudy 1.stupně) a nejvyšší správní soud (jako soud odvolací).
- K žalobě je oprávněn každý, kdo tvrdí, že byl rozhodnutím (nikoliv úkonem) správního orgánu poškozen na svých právech.

Účastníci řízení

- Osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno.
- Navrhovatel je povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyrozumí.
- Osoba zúčastněná na řízení má právo předkládat písemná vyjádření, nahlížet do spisu, být vyrozuměna o nařízeném jednání a žádat, aby jí bylo při jednání uděleno slovo.

Práva a povinnosti účastníků

- Účastníci mají v řízení rovné postavení. Soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu.
- Pravomoc Správních soudů

Mají pravomoc rozhodovat:

- žalobách proti rozhodnutím v oblasti veřejné správy
- o ochraně proti nečinnosti správního orgánu
- ve věcech volebních a ve věcech místního referenda

- o zrušení opatření obecné povahy
- ve věcech porušení povinnosti veřejných funkcionářů

Nejvyšší správní soud

- Nejvyšší správní soud jako vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech v případech stanovených tímto zákonem.
  Nejvyšší správní soud sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů přijímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu.

Kasační stížnost

- **Kasační stížnost** je mimořádným opravným prostředkem používaným ve správním soudnictví.
- Lze jí napadnout pravomocná rozhodnutí krajských soudů. Kromě vad řízení a chybného právního posouzení lze namítat i nesprávné hodnocení důkazů soudem I. stupně, nové důkazy však navrhovat není možné. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel, zastoupen advokátem.
- Ostatní problematika lhůty, úkony, zastupování, předběžná opatření, průběh řízení atp. je řešena obdobně jako je uvedena v Občanském soudním řádu.